

Nyhetsbrev – FoU-rum funktionshinder/socialpsykiatri, nr 3, 2023

Välkommen till nyhetsbrevet – hoppas du kan hitta något som är av intresse för dig. Sprid gärna till dina arbetskamrater, till brukare, närstående eller andra som du tror kan vara intresserade av lite nyheter på temat funktionshinder och socialpsykiatri. Och har du tips på sådant som du tycker borde finna med på nästa nyhetsbrev är du välkommen att maila mig på maria.klamas@fyrbodal.se

TIPS OCH TRIX

- Todej-appen

Här hittar du info om ”todej-appen” en digital coach för individer med kognitiva nedsättningar som ger stöd och strategier för att strukturera livet. Här kan du läsa mer om appen [Todejappen – en värdefull digital coach - Skellefteå kommun \(skelleftea.se\)](https://www.skelleftea.se/omsorg/omsorgstjanster/todej-appen)

Och här kan du läsa mer om hur man jobbade för att utveckla todej-appen [Ökad självständighet med nytt digitalt stöd - MFD](#)

- Utsikten Dals Ed

Här kan du se en film som Dals Ed har gjort för att visa sin verksamhet ”Utsikten” om Dals Eds gymnasieskola och anpassade gymnasieskola [STARTSIDA | Utsikten - Dals-Eds Gymnasieskola](#)

- E-sporthall i Uddevalla

Funktionshinderverksamheten i Uddevalla deltar i ett projekt ihop med kultur och fritid som är en E-sporthall. Där har det börjat personer som har ett DV beslut men som inte har kommit dit, de har varit så kallade ”hemmasittare” men nu tack vare e-sporthallen har de kommit ut och igång. Här kan du läsa mer om detta:

[E-sportshall bryter isolering och ger ett socialt sammanhang - Uddevalla kommun](#)

- Datorspelsgruppen i Göteborg

Datorspelsklubben beskrivs som en trygg mötesplats för unga som har ett beslut enligt LSS (lagen om stöd och service) eller SoL (socialtjänstlagen). De som gillar datorspel och E-sport kommer att möta andra spelintresserade, få möjlighet att stärka sin självkänsla och bredda sitt nätverk. Läs mer här, och här finns också kontaktuppgifter om ni vill höra mer om hur det funkar: [Datorspelsklubben - Göteborgs Stad \(goteborg.se\)](https://www.goteborg.se/omsorg/omsorgstjanster/datorspelsklubben)

- **Kulturfrämjandet – med lajv och cosplay för personer med funktionsvariationer**

Kulturfrämjandet är en inkluderande förening som skapades som ett projekt i Studieförbundet Hallands regi. Under tre år har de haft projektstöd från Allmänna arvsfonden och nu lever föreningen vidare i hela Halland. Under tre år har Studieförbundet Halland genom projektet jobbat för att personer med funktionsvariationer i alla åldrar ska få ökade möjligheter till en kreativ fritid och gemenskap. Här arrangeras bland annat lajv och cosplay, kolla gärna in deras hemsida [Om oss \(kulturframjandet.se\)](http://Om%20oss%20(kulturframjandet.se))

- **Föreläsning om AKK och kommunikation**

Socialstyrelsen har tagit fram en 20 minuter lång föreläsning om kommunikation och AKK. Den hittar du här: [Om alternativ och kompletterande kommunikation, AKK - Kunskapsguiden](#)

- **Kärleksvecka <3**

Förra året genomförde Burgårdens anpassade gymnasieskola i Göteborg två dagar under ”kärleksveckan” med fokus på kärlek, relationer, sex och hedersrelaterat våld. Som jag förstår det var det första gången som man under kärleksveckan inledde ett samarbete med den anpassade gymnasieskolan och på det sättet tydligare inkluderade ungdomar med IF. Via denna sida kan du läsa mer om upplägget och syftet med dessa dagar, du får också tips om det skulle vara så att du/ni skulle vilja arrangera något liknande [Kärlek, relationer och våld under kärleksdagar - MFD](#)

- **Livsberättelser om ADHD och autism**

I boken **Livsberättelser om adhd och autism** får vi följa tretton personer som berättar hur det är att få en neuropsykiatrisk diagnos sent i livet, eller som önskar få en utredning. [Livsberättelser om adhd och autism | Gothia Kompetens](#)

- **LaSSe Brukarstödcenter**

LaSSe Brukarstödcenter vänder sig till personer med funktionsnedsättning och deras närstående, yrkesverksamma som i sin profession möter verksamhetens (LaSSe Brukarstödcenters) målgrupp samt organisationer verksamma inom funktionshinderområdet. Verksamheten förstärker individens förmåga att leva ett liv utifrån egna önskemål och behov genom rådgivning, information, gruppaktiviteter och utbildning. De erbjuder såväl fysiska som digitala aktiviteter, men också kostnadsfri rådgivning för alla inom Västra Götaland. Kolla mer här: [LaSSe Brukarstödcenter – En verksamhet i Västra Götalandsregionen \(lassekoop.se\)](#)

- God och nära vård och omsorg – vad och varför?

Är ni nyfikna på god och nära vård och omsorg, vad det är och varför vi ska jobba på det sättet? Kolla då in denna presentation som är framtagen på Fyrbodals kommunalförbund <https://new.express.adobe.com/webpage/1ZzDcJB6ntHNx>

PODDAR, YOUTUBE-KANALER & FILMER Å SÅNT

- Hur bryter vi tabun om äldres sexualitet?

Förändras sexlusten med åldern? Mind har träffat Pelle Ullholm, sakkunnig inom sexualupplysning på RFSU för ett samtal ålder, sex och hur vi mår. Se intervjun här: [Hur bryter vi tabun om äldres sexualitet? - YouTube](#)

MUSIKENS KRAFT OCH VÄRDE

- Musik som räddar liv – digitalt kostnadsfritt seminarium

Den 18 oktober kan du delta på ett digitalt kostnadsfritt seminarium på temat ”musik som räddar liv”. Läs mer och anmäl dig via denna länk: [Musik som räddar liv – en resurs att räkna med - Kungliga Musikaliska Akademien](#)

Mer tips om musik och hälsa...

På en digital konferens i våras lyssnade jag till flera intressanta föreläsare, temat var musikens kraft och värde. Nedan får ni lite korta texter och länkar utifrån det jag tyckte var intressant och relevant för våra områden psykisk hälsa/ohälsa och funktionsnedsättningar.

- Så påverkar musiken vår hälsa

Eva Bojner Howitz är professor i ”musik och hälsa”. Hon berättar att nästan alla delar av vår hjärna är involverad vid musik. Att musik kan påverka vår sinnesstämning vet vi. Den gör oss gladare när vi redan är på bra humör eller sätta guldkant på en grå dag. Men musiken har rent fysiska effekter. Musik som vi gillar ökar lugn och ro-hormonet oxytocin, stärker immunförsvaret och får fart på tarmarna. Musik främjar kunskapsinhämtning på ett djupare plan. Man kan aktivera kroppsminnen via musikminnen.

Här kan du kolla på en kort youtube-film om hur musiken påverkar vår hälsa [Så påverkar musik kroppen - Sverige forskar - YouTube](#)

Här kan du läsa mer om den forskning Eva jobbat med under många år som handlar om dans [Dansa dig frisk | Forskning & Framsteg \(fof.se\)](#)

- **Musikens kraft som en väg mot psykisk hälsa**

Jonas Engström, en körledare från Helsingborg, berättade om samspel och sammanhang som något viktigt och hur musik kan bidra till samspel och sammanhang. Han sa tex. *"Det går inte att sjunga tillsammans via zoom, det finns alltid en liten fördröjning som gör att det inte går att delta i "nuet" tillsammans. Det säger något om musikens kraft."* Han berättar också om värdet av att sjunga i kör. I kören är du både mottagare och sändare. Det finns flera stärkande aspekter av körsång:

- Delaktighet
- Demokratisk, alla röster tillför
- Allmän "rösträtt"
- Tillit
- Olikheter behövs (för harmoni krävs minst 2 olika toner)

Musik är en kraft till förändring. Många vet betydelsen av att sätta på "rätt låt". Egentligen förändras ingenting men ändå allting. Musik är också det som ibland gör att vi kan nå fram till en del andra människor. Han berättar också om ett projekt "Break the Silence". Det är ett tvärssektoriellt pilotprojekt i samverkan med Betaniastiftelsen, om musiken som helande kraft i ungas existentiella hälsa. Du kan läsa mer om projektet här, och där finns också en kort film från en av konserterna. [Break the silence - Musik i Syd](#)

- **Den kulturella hjärnan**

Gunnar Bjursell är professor i genetik och biologi. Han berättar att det finns mycket kunskap och forskning som visar att det finns en koppling mellan musik/kultur och hälsa. Gunnar startade ett nationellt centrum för musik och hälsa på Karolinska institutet. Han pratade bland annat om musikens betydelse för inlärning, men också om varför vi kan nå fram till exempelvis personer med demens när det inte går att kommunicera med ord. Gunnar sa bland annat:

- Att spela instrument leder till bättre kognition
- Känslan av musik frigör dopamin
- 6 månaders foster kan lära sig en sång i livmodern, om vi spelar fel reagerar fostret
- Musik har en prosocial och kognitiv effekt
- Dans har en positiv effekt

- **Alive inside – en film om hur musik kan ge lusten och livet åter**

Gunnar tipsade också om en film "Alive inside". Det är en dokumentär om hur musik från lyckligare tider kan ge lusten och livet åter. Här visar man hur musik, gamla favoriter kan få människor att minnas och berätta. Här finns det trailers du kan kolla in [Alive Inside - a story](#)

[of Music and Memory](#) och här kan du se hela filmen [Alive Inside: A Story Of Music And Memory \(Full Documentary\) | Amplified - YouTube](#)

- **Make Music Matter**

Make Music Matter! drivs av **Linnéuniversitetet** tillsammans med **Signatur** – Insamlingsstiftelse för musikfrämjande och **Tim Bergling Foundation**. Projektet Make Music Matter! tror starkt på musikens betydelse för välmående och identitetsutveckling och vill inspirera unga människor att utforska sin kreativitet, hitta sin egen röst och utveckla sitt eget musikskapande. Genom att erbjuda meningsfulla aktiviteter och program, arbetar projektet med att hjälpa unga att utveckla sina färdigheter och samtidigt främja deras psykiska hälsa. Här kan du läsa mer om projektet och här finns också ett youtube-klipp du kan kolla på [Make Music Matter - Make Music Matter! - Främjar kreativitet och välmående | Make Music Matter! - Främjar kreativitet och välmående](#).

UTBILDNINGAR, INSPIRATIONSDAGAR ETC.

Här nedan ser du de utbildningar och inspirationsdagar som är aktuella för tillfället inom området funktionshinder/socialpsykiatri. Det finns fler utbildningar etc. som arrangeras via Fyrbodals kommunalförbund så kolla gärna på: [Kommande kurser - Fyrbodals kommunalförbund](#) så du inte missar något som är intressant för dig.

- **Musik som räddar liv – digitalt kostnadsfritt seminarium**

Den 18 oktober kan du delta på ett digitalt kostnadsfritt seminarium på temat ”musik som räddar liv”. Läs mer och anmäl dig via denna länken: [Musik som räddar liv – en resurs att räkna med - Kungliga Musikaliska Akademien](#)

- **NORM – en konferens om funktionshinder och om åldrande**

Vill du veta lite mer om den senaste forskningen på temana funktionshinder samt åldrande? I så fall kan jag rekommendera att delta på höstens NORM-konferens. Den är helt kostnadsfri. En kan delta antingen digitalt eller fysiskt på plats i Göteborg. Läs mer och anmäl er här: [NORM 2023: Konferens om funktionshinder och om åldrande | Göteborgs universitet \(gu.se\)](#)

- **Digitala morgonwebbinarier om socialt arbete**

Göteborgsregionen och socialt arbete vid Göteborgs universitet har i höst påbörjat en satsning med digitala kostnadsfria morgonwebbinarier om socialt arbete med lite olika teman. Du hittar

dem här: [Morgonwebbinariet – seminarier om socialt arbete | Göteborgsregionen \(GR\) \(goteborgsregionen.se\)](#)

- [Vård och insatsprogram, psykisk hälsa](#)

Vill du veta mer om vård och insatsprogram psykisk hälsa kan du läsa mer om detta på denna sida [Nationella vård- och insatsprogram, VIP psykisk hälsa - Vårdsamverkan i Västra Götaland \(vardsamverkan.se\)](#) De kommer också under hösten att ge öppna digitala seminarier där du kan få mer kunskap om hur dessa program kan vara till nytta för dig i ditt arbete [Regionkalendern \(vgregion.se\)](#)

- [Cetrec informerar ”universell utformning, inkludering, mångfald och teknik”](#)

Här kommer tips om en kostnadsfri konferens på temat ”universell utformning, inkludering, mångfald och teknik” som går av stapeln den 19 oktober. En kan delta antingen digitalt eller fysiskt på plats. Det är Certec som ger denna konferens och den brukar vara riktigt bra. Årets seminarier tar bland annat upp inkluderande krisplanering, att gå från inkluderande till nonkluderande design, användandet av situationskort för inkluderande undervisning, och hur medvetna radbrytningar i text kan underlätta för personer med lässvårigheter. Det är kostnadsfritt att delta. Mer info och anmälan via länken [Certec informerar 2023 | Certec \(lth.se\)](#)

- [Att bli äldre med intellektuell funktionsnedsättning](#)

Den 5 december ger Göteborgsregionen en kurs på temat ”Att bli äldre med intellektuell funktionsnedsättning” det är Margareta Lunde-Martinsson som håller även i denna utbildning och den är öppen för kommuner utanför Göteborgsregionen. Mer information hittar du här [Att bli äldre med intellektuell funktionsnedsättning | Göteborgsregionen \(GR\) \(goteborgsregionen.se\)](#)

FORSKNING, RAPPORTER ETC

- [Guide för att planera skift och nattarbete inom vård och omsorg](#)

På Centrum för arbets- och miljömedicins hemsida finns en guide för att planera skift- och nattarbete i vård och omsorg. Den är framtagen av tre forskare på området; Per Gustavsson, Carolina Bigert och Göran Kecklund. Ni hittar den här: [Ny guide hjälper schemaläggare inom vård och omsorg att planera hållbart skift- och nattarbete \(regionstockholm.se\)](#)

- Att som chef leda brukarnära arbete inom funktionshinderområdet

Per Arvidsson och Kristoffer Hansson vid Malmö universitet har skrivit rapporten ”En modell för att leda brukarnära arbete i funktionshinderverksamheter”. Chefer i första linjen är en ofta överbelastad yrkesgrupp i funktionshinderverksamheter. Det gör att det ofta blir andra yrkesgrupper än cheferna som får stå för det praktiska ledarskapet. Ofta har dessa personer ett oklart mandat. De kan ha yrkestitlar som stödpedagoger, omsorgspedagoger, pedagogiska ledare med flera. Vissa av titlarna kommer av den högskoleutbildning som medarbetarna har, andra är snarare en arbetsbeskrivning. Det blir ofta otydligt både vilken roll och vilket ansvar som dessa medarbetare har när det gäller att leda sina medarbetare, både för dem själva och för medarbetarna, de är ju inte chefer.

Per Arvidsson säger att inom LSS har olika begrepp om vad verksamheterna ska åstadkomma kommit och gått. Ord som använts är exv. Medbestämmande, tillgänglighet och delaktighet. Men begreppen har aldrig fått konkret innehåll menar han. Det betyder också att olika verksamheter och olika medarbetare kan lägga olika betydelser i samma begrepp. Funktionshinderområdet är mer värderingsbaserat än vården. Så måste det kanske vara, men det behövs ändå ett gemensamt språk för att undvika missförstånd och för att stödet ska vara jämförbart oavsett i vilken kommun en brukare bor.

Författarna har utgått från engelsk och australiensk forskning där det praktisknära ledarskapet funnits relativt länge. Resultatet är en metod och en utbildning som författarna genomfört i Malmö stad. I det praktisknära ledarskapet är fokus på den enskilde brukaren och begreppet livskvalitet har en central betydelse. Det vi sett är att det blir lättare för de praktisknära ledarna att kommunicera med sina medarbetare när de har ett fokus på den här personens levda erfarenheter och vad som är viktigt just nu. Det låter kanske självklart men det finns många saker som kan komma emellan. Idag mäter man oftast vad som är någorlunda enkelt att mäta och dit hör inte livskvalitet. Saker som är lätta att mäta är personaltäthet, andel med högskoleutbildning etc. men från det är steget rätt långt till livskvalitet. I arbetsmodellen för det praktisknära ledarskapet används åtta domäner eller indikatorer för livskvalitet:

- Mellanmänniska relationer
- Emotionellt välmående
- Personlig utveckling
- Fysiskt välmående
- Självbestämmande
- Social inkludering
- Rättigheter
- Materiellt välstånd

Läs mer i rapporten som du hittar här: [En modell för att leda brukarnära arbete i funktionshinderverksamheter : en förstudie \(diva-portal.org\)](https://diva-portal.org/en/modell-for-att-leda-brukarnara-arbete-i-funktionshinderverksamheter)

- Personer med IF får inte lika bra vård som andra

Marie Appelgren har forskat på temat personer med IF och möjligheterna till att få lika bra vård som andra. Det visar sig att vården vet inte alltid hur de ska kommunicera med personer med IF. Det gör att både tillgängligheten och kvaliteten i vården är sämre för personer med IF än för många andra. Marie menar att det är kommunikationen som är det största problemet som personer med IF stöter på i vården. Att det blir problem beror dels på att de kan ha svårt att beskriva sina symtom när de inte mår bra. Det beror också på att få sjuksköterskor och läkare har fått någon utbildning om IF och vad det får för konsekvenser i vardagen för personer med IF. Det är också sällan sjuksköterskor och läkare har fått någon utbildning om kommunikationsformer och kommunikationshjälpmedel. Personer med IF skulle också behöva längre tid för sina läkarbesök. Marie tycker att den viktigaste åtgärden är att det blir obligatoriskt på sjuksköterskeprogrammet att studenterna där får åtminstone en 7.5 hp kurs om IF och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. I tex Norge finns det tom specialutbildningar för sjuksköterskor som vill specialisera sig på patienter med funktionsnedsättningar, så även för läkare i vissa länder. Vill du läsa mer hittar du Maries avhandling här:

[Caring for people with intellectual and developmental disabilities : how can it be experienced and perceived by registered nurses? \(diva-portal.org\)](https://diva-portal.org/)

PROJEKT OCH STATLIGA UPPDRAG ATT HÅLLA KOLL PÅ

- Våldsutsatthet bland barn och unga med vissa funktionsnedsättningar

Myndigheten för delaktighet har regeringens uppdrag att kartlägga och utveckla ett stödmaterial för att upptäcka och förebygga våldsutsatthet bland barn och unga med vissa funktionsnedsättningar. Barn och unga med funktionsnedsättningar är extra sårbara för att utsättas för våld. Bland annat behöver personer som arbetar med dem ha kunskap och verktyg för att både uppmärksamma och upptäcka de som far illa, men också för att kunna möta dem som utsatts för våld. I uppdraget ingår även en fördjupad kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck mot personer med funktionsnedsättning. Det handlar om att identifiera målgruppens särskilda utsatthet. Förutsättningar och behov och ta del av yrkesverksammas erfarenheter inom bl.a. socialtjänst, grundsärskola, gymnasiesärskola, habiliteringsverksamhet, ungdomsmottagningar och daglig verksamhet. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 15 februari 2025. [Våld mot barn och hedersrelaterat våld - MFD](#)

NYHETSBREVET

Nyhetsbrevet ges ut av FoU-Socialtjänst och ansvarig är Maria Klamas. Har du något du vill ha med på nyhetsbrevet? Eller andra kommentarer, tips eller funderingar? Välkommen att kontakta mig på maria.klamas@fyrbodal.se